

חומש רס"י משולב

פרשת עקב, דברים ז (ב) - יא (כה), קי"א פסוקים

פרק ז

(יב) והיה עקב תשמעון אם המצות הקלות שאדם דש בעקביו תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אתם ושמרו יקוק אלהיך לך את הברית ואתיחסך אשר נשבע לאבותיך: וזמר ה' וגו'. ישמור לך הבטחתו:

(יג) ואהבה וברכה והרבה וברך פריבטנך ופריאדמתך דגנך ותירשך ויצהיך שגראלפיך ולדי בקרר, שהנקה משגרת ממעיה ועשתרת צאנך מנחם פירש אבירי בשן (תהלים כב, יג), מבחר הצאן, כמו (בראשית יד, ה) עשתרות קרנים, לשון חזק, ואונקלוס תרגם ועדרי ענך. ורבותינו אמרו למה נקרא שםם עשתרות, שמעשירות את בעליהן על הארמה אשר נשבע לאבותיך לתת לך:

(יד) ברוך תהיה מכל העמים לאייה בך עקר שאינו מוליד ועקרה ובבהמתך:

(טו) והסיר יקוק ממך כלחלי וכלמדוי מצרים הרעים אשר ידעת לא ישמם בך ונתנם בכלשנאיך: (טז) ואכלת את כל העמים אשר יקוק אלהיך נתן לך לאתחוס עינך עליהם ולא תעבד את אלהיהם כרמוקש הוא לך: ס

(יז) כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם: כי תאמר כלבך. על כרחך לשון דילמא הוא, שמה תאמר בלבבך מפני שהם רבים לא אוכל להורישם, אל תאמר כן, לא תירא מהם. ולא יתכן לפרשו באחת משאר לשונות של כי, שיפול עליו שוב לא תירא מהם:

(יח) לא תירא מהם זכר תזכר את אשר עשה יקוק אלהיך לפרעה ולכל מצרים:

(יט) המפסות נסיונות הגדלות אשר יאז עיניך והאתת כגון (שמות ד ג) והי לנחש, (שם פס' ט) והיו לדם בבישת והמפתים המכות המופלאות והיד החזקה זה הדבר והזרע הנטויה זה החרב של מכת בכורות אשר הוצאן יקוק אלהיך בריעשה יקוק אלהיך לכל העמים אשר אתה ירא מפניהם:

(כ) וגם אתה הצרעה ישלח יקוק אלהיך בם עד אבד הנשארים והנסתרים מפניך: הלכעס, מין שרץ העוף, שהיתה זורקת בהם מרה ומסרתן ומסמאה את עיניהם בכל מקום שהיו נסתרים שם:

(כא) לא תערץ מפניהם כייקוק אלהיך בקרבך אל גדול ונורא:

(כב) ונשל יקוק אלהיך את הגוים האל מפניך מעט מעט לא תוכל בלתם מהר פזיתרבה עליך תית השדה. והלא אם עושין רצונו של מקום אין מתיראין מן החיה, שנאמר (איוב ה, כג) וחית השדה השלמה לך, אלא גלוי היה לפניו שעתידין לחטוא:

(כג) ונתנם יקוק אלהיך לפניהם והמם מהומה גדלה עד השמים: והמס. נקוד קמ"ץ כולו, לפי שאין מ"ם אחרונה מן היסוד, והרי הוא כמו והם אותם. אבל (ישעי' כח, כח) והמם גלגל עגלתו, כולו יסוד, לפיכך חציו קמ"ץ וחציו פת"ח, כשאר פועל של שלש אותיות:

(כד) ונתן מלכיהם בידך והאבדת את שמם מתחת השמים לא יתיצב איש בפניך עד השמדך אתם: (כה) פסילי אלהיהם תשרפון באש לא תחמדו פספס עליהם ולקחת לך פן תנקש בו כי תועבת יקוק אלהיך הוא: (כו) ולא תביא תועבה אל ביתך והיית חרם כמחו שקץ תשקצנו ותעבו תתעבנו כיתרם הוא: פ

פרק ח

(א) כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות למען תחיון ורביתם וקאתם וירשתם את הארץ אשר נשבע יקוק לאבותיכם:

כל המצוה. כפשוטו. ומדרש אגדה, אם התחלת במצוה גמור אותה, שאינה נקראת אלא על שם הגומרה, שנאמר (יהושע כד, לב) ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם. והלא משה לבדו נתעסק בהם להעלותם, אלא לפי שלא הספיק לגומרה וגמרה ישראל, נקראת על שמם:

(ב) וזכרת את כל הדרך אשר הוליכה יקוק אלהיך זה ארבעים שנה במדבר למען ענתך לנסתך לדעת את אשר בלבבך התשמור מצותו מצותיו שלא תנסהו ולא תהרהר אחריו אסלא:

(ג) ויענך ויעבך ויאכלך את המן אשר לא ידעת ולא ידעו אבותיך למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מצוה אשר פיר יקוק יחיה האדם:

(ד) שמלתך לא בלתה מעליך עניי כבוד היו שפיים בכסותם ומגהצים אותם כמין כלים מגוהצים, ואף קטניהם כמו שהיו גדלים היה גדל לבושן עמהם, כלבוש הזה של חומט שגדל עמו ורגלך לא בצקה לא נפחה בצק, כדרך הולכי יחף שרגליהם נפוחות זה ארבעים שנה:

(ה) וידעת עס לבבך כי באשר ייסר איש את בנו יקוק אלהיך מוסר: (ו) ושמרת את מצות יקוק אלהיך ללכת בדרךיו וליראה אתו: (ז) כי יקוק אלהיך מביאך אל ארץ טובה ארץ נחלי מים עינת ותהמת יצאים בבקעה ובהר:

(ח) ארץ חטה ושערה וגפן ותאנה ורמון ארזית שמן זיתים העושים שמן ודבש:

(ט) ארץ אשר לא במסכנת תאכלכה לחם לא יאיתחסר כל ביה ארץ אשר אבניה ברזל ומהרריה תחצב נחשת: (י) ואכלת ושבעת וברכת את יקוק אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך:

*

שני

(יא) השמר לך פדת שבח את יקוק אלהיך לבלתי שמר מצותיו ומשפטיו וחקותיו אשר אנכי מצוך היום: (יב) פדת אכל ושבעת וקתים טובים תבנה וישבת: (יג) ויבקרך וצאנך ירבין וכסף וזהב ירבה לך וכל אשר לך ירבה: (יד) ורם לבבך ושכחת את יקוק אלהיך המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים: (טו) המוליכה במדבר הגדל והנורא נחשו שרף ועקרב וצמאון אשר איך מים המוציא לך מים מצור החלמיש: (טז) המאכלך מן המדבר אשר לא ידעו אבותיך למען ענתך ולמען נסתך להיטבך באחריתך:

אתכם: (יז) ואתפּשׁ בְּשָׁנֵי הַלַּחַת וְאַשְׁלַחְם מֵעַל שְׁתֵּי יְדֵי וְאַשְׁבְּרָם לְעֵינֵיכֶם:

(יח) וְאַתְּנַפְּלָ לִפְנֵי יְקֹק בְּרֵאשֹׁנָה אַרְבַּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לְחֶם לֹא אֲכַלְתִּי וּמִים לֹא שָׁתִיתִי עַל כַּלְחַטְאֲתְכֶם אֲשֶׁר חֲטַאתֶם לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְקֹק לְהִכְעִיסוֹ:

ואתנפל לפני ה' כראשונה ארבעים יום, שנאמר (שמות לב, ל) ועתה אעלה אל ה' אולי אכפרה. באותה עלייה נתעכבתי ארבעים יום, נמצאו כלים בכ"ט באב. שהוא עלה בשמונה עשר בתמוז, בו ביום נתרצה הקדוש ברוך הוא לישראל ואמר לו למשה (להלן י, א) פסל לך שני לוחות, עשה עוד ארבעים יום, נמצאו כלים ביום הכפורים. בו ביום נתרצה הקדוש ברוך הוא לישראל בשמחה ואמר לו למשה (במדבר יד, כ) סלחתי כדברך, לך הוקבע למחילה ולסליחה. ומנין שנתרצה ברצון שלם, שנאמר בארבעים של לוחות אחרונות (להלן י, י) ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים, מה הראשונים ברצון אף אחרונים ברצון, אמור מעתה אמצעיים היו בכעס:

(יט) כִּי יִגְרַתִּי מִפְּנֵי הָאָף וְהַחֲמָה אֲשֶׁר קָצַף יְקֹק עֲלֵיכֶם לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם וַיִּשְׁמַע יְקֹק אֵלֵי גַם בְּפַעַם הַהוּא:

(כ) וּבְאַהֲרֹן הַתְּאֵנָף יְקֹק מְאֹד לִפִּי שָׁמַע לְכֶם לְהַשְׁמִידוֹ זֶה כְּלוּי בָּנִים. וכן הוא אומר (עמוס ב, ט) ואשמיד פרוי ממעל ואתפלל גם-בעד אהרן בעת ההוא. והועילה תפלתי לכפר מחצה, ומתו שנים ונשארו השנים:

(כא) וְאַתְּחַטְּאֲתֶם אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם אֶת־הַעֲגֹל לְקַחְתִּי וְאַשְׂרַף אֹתוֹ בְּאֵשׁ וְאַזְכֹּת אֹתוֹ טַחֹן לְשׁוֹן הוּוּה כְּמוֹ (בראשית כו, יג) הלוך וגדל מולאנ"ט בלע"ז [בטחנן] היטב עד אֲשֶׁר־דַּק לַעֲפֹר וְאַשְׂלַף אֶת־עַפְרוֹ אֶל־הַנְּחֹל הַיַּרְדֵּן מְדַהְהָר:

(כב) וּבַתְּבַעֲרָה וּבִמְשָׁה וּבַקְּבֵרַת הַתַּאֲוָה מְקַצְפִּים הֵייתֶם אֶת־יְקֹק: (כג) וּבְשַׁלַּח יְקֹק אֶתְכֶם מִקֶּדֶשׁ בְּרַנֵּעַ לְאֹמֶר עָלוּ וּרְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם וּתְמַרְוּ אֶת־פִּי יְקֹק אֶל־הֵיכֶם וְלֹא הַאֲמַנְתֶּם לוֹ וְלֹא שָׁמַעְתֶּם בְּקוֹלִי: (כד) מִמְּרִים הֵייתֶם עִסֵּי יְקֹק מִיּוֹם דַּעַתִּי אֶתְכֶם:

(כה) וְאַתְּנַפְּלָ לִפְנֵי יְקֹק אֶת אַרְבָּעִים הַיּוֹם וְאַתְּאָרְבָּעִים הַלַּיְלָה אֲשֶׁר הִתְנַפְּלְתִי כִּי־אָמַר יְקֹק לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם: ואתנפל וגו'. אלו הן עצמם האמורים למעלה (פסוק יח), וכפלן כאן לפי שכתוב כאן סדר תפלתו, שנאמר (פסוק הבא) ה' אלהים אל תשחת עמך וגו':

(כו) וְאַתְּפַלֵּל אֶל־יְקֹק וְאֹמַר אֲדַגִּי יְקֹק אֶל־תְּשַׁחַת עַמְּךָ וְנַחַלְתָּ אֲשֶׁר פָּדִיתָ בְּגִדְלָךְ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מִמִּצְרַיִם בְּיַד חַזְקָה: (כז) זָכַר לַעֲבֹדֶיךָ לְאַבְרָהָם לַיִצְחָק וְלַיַעֲקֹב אֶל־תִּפְּנֹן אֶל־קִשְׁלֵי הָעַם הַזֶּה וְאַל־רִשְׁעוֹ וְאַל־חַטְּאוֹ: (כח) פְּדִיאֲמָרוֹ הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָנוּ מִשָּׁם מִבְּלִי וְכַלֵּת יְקֹק לְהַבְיֵאֵם אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־דִּבַּר לָהֶם וּמִשְׁנֵאָתוֹ אוֹתָם הוֹצִיאֵם לְהַמְתֵּם בְּמַדְבָּר: (כט) וְהֵם עָמְדוּ וְנַחַלְתָּ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ בְּכַתֵּךְ הַגָּדֹל וּבִזְרַעַךְ הַנְּטִיבָה: פ

*

רביעי

פרקי

(א) בַּעַת הַהוּא אָמַר יְקֹק אֵלֵי פִסְלֵלְךָ שְׁנֵי־לוחות אֲבָנִים כְּרֵאשֹׁנִים וְעֵלָה אֵלֵי הַהָרָה וְעֲשִׂיתָ לָךְ אֲרֹן עֵץ:

(יז) וְאִמְרַתִּי בְּלִבְבְּךָ כָּחַל וְעֵצִים יָדִי עָשָׂה לִי אֶת־הַחִיל הַזֶּה: (יח) וּזְכַרְתִּי אֶת־יְקֹק אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הִנְתָּן לָךְ כָּח לַעֲשׂוֹת חִיל לְמַעַן הָקִים אֶת־בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם בְּיוֹם הַזֶּה: פ

(יט) וְהָיָה אִם־שָׁכַח תִּשְׁכַּח אֶת־יְקֹק אֱלֹהֶיךָ וְהִלַּכְתָּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְעַבַדְתָּם וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לָהֶם הִעֲדַתִּי בְּכֶם הַיּוֹם כִּי אָבַד תֵּאבְדוּן: (כ) בְּגוֹיִם אֲשֶׁר יְקֹק מֵאָבִיד מִפְּנֵיכֶם בֶּן־תֵּאבְדוּן. עַקֵּב לֹא תִשְׁמַעוּן בְּקוֹל יְקֹק אֱלֹהֵיכֶם: פ

פרק ט

(א) שָׁמַע יִשְׂרָאֵל אֶת־הָעֵבֶר הַיּוֹם אֶת־הַיִּרְדֹּן לְבַא לְרֶשֶׁת גּוֹיִם גְּדֹלִים וְעֲצָמִים מִמֶּנָּךְ אֶת־הָעַצְמוֹ, וְהֵם עַצְמוֹת מִמֶּךָ עָרִים גְּדֹלֹת וּבְצֻרַת בְּשָׁמַיִם:

(ב) עִסְגָּדוֹל וְרָם בָּנִי עָנְקִים אֲשֶׁר אֶתָּה יְדַעְתָּ וְאַתָּה שָׁמַעְתָּ מִי יַתִּיצֵב לִפְנֵי בָנֵי עָנַק: (ג) וַיִּדְעַת הַיּוֹם כִּי יְקֹק אֱלֹהֶיךָ הוּא־הָעֵבֶר לִפְנֵיךָ אֲשֶׁר אֲכַלָּה הוּא יִשְׁמִידֵם וְהוּא יִכְנִיעֵם לִפְנֵיךָ וְהוֹרֶשֶׁתֶם וְהֵאבַדְתֶּם מִהָרַב בְּאֲשֶׁר דִּבַּר יְקֹק לְךָ:

*

שלישי

(ד) אֶל־תֵּאמַר בְּלִבְבְּךָ בְּהַדְרֵךְ יְקֹק אֱלֹהֶיךָ אֶתְּסוֹן מִלִּפְנֵיךָ לְאֹמֶר בְּצַדִּיקְתִּי הִבִּיאֵנִי יְקֹק לְרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת וּבִרְשָׁעַתִּי הִגִּינִים הָאֵלֶּה יְקֹק מוֹרִישָׁם מִפְּנֵיךָ: אל תחמר כלכך. צדקתי ורשעת הגוים גרמו:

(ה) לֹא בְּצַדִּיקְתְּךָ וּבִישׁוֹר לְבַבְּךָ אֶתָּה בָּא לְרֶשֶׁת אֶת־אֲרֻצִּים כִּי בִרְשָׁעַתִּי הִגִּינִים הָרִי כִי מִשְׁמֵשׁ בַּלְשׁוֹן אֵלָּה יְקֹק אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישָׁם מִפְּנֵיךָ וְלִמַּעַן הָקִים אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְקֹק לְאַבְרָהָם לַיִצְחָק וְלַיַעֲקֹב:

(ו) וַיִּדְעַת־כִּי לֹא בְּצַדִּיקְתְּךָ יְקֹק אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה הַזֹּאת לְרֶשֶׁתָּהּ כִּי עִם קִשָׁה־עֶרְף אֶתָּה: (ז) זָכַר אֶל־תִּשְׁכַּח אֶת אֲשֶׁר־הִקְצַפְתָּ אֶת־יְקֹק אֱלֹהֶיךָ בְּמַדְבָּר לְמִדְּהָיִים אֲשֶׁר־יִצְאָתוּ מֵאֲרָץ מִצְרַיִם עַד־בְּאֵכָם עַד־הַמִּקְוֹם הַזֶּה מִמְּרִים הֵייתֶם עִסֵּי יְקֹק: (ח) וּבַחֲרֹב הִקְצַפְתֶּם אֶת־יְקֹק וַיִּתְּאֲנַף יְקֹק בְּכֶם לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם:

(ט) בַּעֲלִיתִי הָהָרָה לְקַחַת לוחות הָאֲבָנִים לוחות הַבְּרִית אֲשֶׁר־כָּרַת יְקֹק עִמָּכֶם וְאַשְׁבַּח בְּהָרַי אֵין יִשִּׁיבָה אֵלָּה לִשׁוֹן עַכְבָּה אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לְחֶם לֹא אֲכַלְתִּי וּמִים לֹא שָׁתִיתִי:

(י) וַיִּתֵּן יְקֹק אֵלֵי אֶת־שְׁנֵי לוחות לוחות כְּתִיב, ששתיים שוות הָאֲבָנִים כְּתִיבִים בְּאֲצִבַּע אֱלֹהִים וְעַלִּיהֶם כָּכַל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבַּר יְקֹק עִמָּכֶם בְּהָרַ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ בְּיוֹם הַקָּהָל:

(יא) וְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה נָתַן יְקֹק אֵלֵי אֶת־שְׁנֵי לוחות הָאֲבָנִים לוחות הַבְּרִית: (יב) וַיֹּאמֶר יְקֹק אֵלֵי קוּם רֵד מִהָרַ מִזֶּה כִּי שַׁחַת עַמְּךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מִמִּצְרַיִם סָרוּ מִהָרַ מִךְ הַדָּרֵךְ אֲשֶׁר צִוִּיתָם עֲשׂוּ לָהֶם מִסְכָּה: (יג) וַיֹּאמֶר יְקֹק אֵלֵי לְאֹמֶר רֵאִיתִי אֶת־הָעַם הַזֶּה וְהִנֵּה עֹסֵק־שֹׂדֵד עֶרְף הוּא: (יד) הָרַף מִמְּנִי וְאַשְׁמִידֵם וְאִמְחָה אֶת־שִׁמְם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם וְאַעֲשֵׂה אוֹתָךְ לְגוֹי־עַצוֹם וְרַב מִמֶּנּוּ: (טו) וְאַפְּן וְאַרְדֵּי מְדַהְהָר וְהָהָר בָּעַר בְּאֵשׁ וְשָׁנִי לוחות הַבְּרִית עַל שְׁתֵּי יְדֵי: (טז) וְאַרְאָ וְהִנֵּה חֲטַאתֶם לְיְקֹק אֱלֹהֵיכֶם עֲשִׂיתֶם לָכֶם עַגֹּל מִסְכָּה סָרְתֶם מִהָרַ מִן־הָהָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְקֹק

*

חמישי

(יב) ועתה ישראל מה יקוק אליהיך שאל מעמך ועמה ישראל. אף על פי שעשיתם כל זאת, עודנו רחמיו וחבתו עליכם, ומכל מה שחטאתם לפניו אינו שואל מכם כי אם ליראה וגו' **כי אם ליראה** את יקוק אל הדין ללכת בקול דרכיו ולא הבה אתו ולעבד את יקוק אל הדין בקול לבבך ובקול נפשך: **כי אם ליראה וגו'**. רבותינו דרשו מכאן הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים:

(יג) לשמור את מצות יקוק ואת חקתיו אשר אנכי מצוץ היום לטוב לך: לשמור את מצות ה'. ואף היא לא לחנם, אלא לטוב לך, שתקבלו שכר:

(יד) הן ליקוק אל הדין השמים ושמי השמים הארץ וכל אשר בה: הן לה' אל הדין. הכל, ואף על פי כן רק באבותיך חשק ה' מן הכל:

(טו) רק באבותיך חשק יקוק לא הבה אותם ויבחר בורעם אחריהם בכס מפלה העמים ביום הזה: כס. כמו שאתם רואים אתכם חשוקים מכל העמים היום הזה:

(טז) ומלתם את ערלת לבבכם אוטם לבבכם וכיסויו וערפכם לא תקשו עוד:

(יז) כי יקוק אל הדין הוא אל הדין והאליהם ואדני האדנים לא יוכל שום אדון להציל אתכם מידו האל הגדל הגבור והנורא אשר לא ישא פנים אם תפרקו עולו ולא יקח שחד. לפייסו בממון:

(יח) עשה משפט יתום ואלמנה הרי גבורה, ואצל גבורתו אתה מוצא ענותנות ואתה גר לתת לו לחם ושמלה. ודבר חשוב הוא זה, שכל עצמו של יעקב אבינו על זה נתפלל - ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש (בראשית כח, כ):

(יט) ואהבתם את הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים. מום שברך אל תאמר לחברך:

(כ) את יקוק אל הדין תירא אתו תעבד וכו' תדבק ובשמו תשב: את ה' אל הדין תירא. ותעבוד לו ותדבק בו, ולאחר שיהיו ברך כל המדות הללו אז בשמו תשב:

(כא) הוא תהלתך והוא אל הדין אשר עשה אתך את הגדלות ואת הנוראת האלה אשר ראו עיניך: (כב) בשבעים נפש ירדו אבותיך מצרימה ועתה שמך יקוק אל הדין ככוכבי השמים לרב:

פרק יא

(א) ואהבת את יקוק אל הדין ושמרת משמרתו וחקתיו ומשפטיו ומצותיו בלתי ימים:

(ב) וידעתם היום תנו לב לדעת ולהבין ולקבל תוכחתי בין לא את בניכם אשר לא ידעו ואשר לא ראו את מוסר יקוק אל הדין את גדלו את ידו החזקה וזרעו הנטייה: כי לא את בניכם. אני מדבר עכשיו שיוכלו לומר אנו לא ידענו ולא ראינו בכל זה:

(ג) ואת אתותיו ואת מעשיו אשר עשה בתוך מצרים לפרעה מלך מצרים ולכל ארצו: (ד) ואשר עשה לחיל מצרים לסוסיו ולרכבו אשר הציף את

צעת ההוא. לסוף ארבעים יום נתרצה לי ואמר לי פסל לך, ואחר כך ועשית לך ארון, ואני עשיתי ארון תחלה, שכשאבוא והלוחות בידי היכן אתם. ולא זה הוא הארון שעשה בצלאל, שהרי משכן לא נתעסקו בו עד לאחר יום הכפורים, כי ברדתו מן ההר צוה להם על מלאכת המשכן, ובצלאל עשה משכן תחלה ואחר כך ארון וכלים, נמצא זה ארון אחר היה, וזהו שהיה יוצא עמהם למלחמה. ואותו שעשה בצלאל לא יצא למלחמה אלא בימי עלי, ונענשו עליו ונשבה:

(ב) ואתם על הלחות את הדברים אשר היו על הלחות הראשונים אשר שברתם ושמתם בארון: (ג) ואעש ארון עצי שטים ואפסל שני לוחות אבנים כראשונים ואעל הורה ושני הלוחות בידי: (ד) ויכתב על הלוחות במכתב הראשון את עשרת הדברים אשר דבר יקוק אליכם בהר מתוך האש ביום הקהל ויתנם יקוק אלי: (ה) ואפן וארד מן ההר ואשם את הלוחות בארון אשר עשיתי ויהיו שם כאשר צוני יקוק:

(ו) ובני ישראל נסעו מבארן בני יעקן מוסרה שם מת אהרן ויקבר שם ויכהו אלעזר בנו תחתיו:

וכי ישראל נסעו מבארן בני יעקן מוסרה. מה ענין זה לכאן. ועוד, וכי מבארן בני יעקן נסעו למוסרה, והלא ממוסרות באו לבני יעקן, שנאמר (במדבר לג, לא) ויסעו ממוסרות וגו'. ועוד, שם מת אהרן, והלא בהר ההר מת, צא וחשוב ותמצא שמונה מסעות ממוסרה להר ההר. אלא אף זו מן התוכחה, ועוד זאת עשיתם כשמת אהרן בהר ההר לסוף ארבעים שנה ונסתלקו ענני כבוד יראתם לכם ממלחמת מלך ערד ונתתם ראש לחזור למצרים, וחזרתם לאחוריים שמונה מסעות עד בני יעקן ומשם למוסרה, שם נלחמו בכס בני לוי והרגו מכם ואתם מהם, עד שהחזירו אתכם בדרך חזרתכם, ומשם חזרתם הגדגדה הוא חור הגדגד:

(ז) משם נסעו הגדגדה ומן הגדגדה יטבתה ארץ נחלי מים:

ומן הגדגדה וגו'. ובמוסרה עשיתם אבל כבוד על מיתתו של אהרן שגרמה לכם זאת, ונדמה לכם כאלו מת שם. וסמך משה תוכחה זו לשבירת הלוחות, לומר שקשה מיתתו של צדיקים לפני הקדוש ברוך הוא כיום שנשתברו בו הלוחות. ולהודיעך שהוקשה לו מה שאמרו (במדבר יד, ד) נתנה ראש לפרוש ממנו, כיום שעשו בו את העגל:

(ח) בעת ההוא הבדיל יקוק את שבט הלוי מוסב לענין הראשון. צעת ההוא. בשנה הראשונה לצאתכם ממצרים וטעיתם בעגל ובני לוי לא טעו, הבדלים המקום מכם. וסמך מקרא זה לחזרת בני יעקן, לומר שאף בזו לא טעו בה בני לוי, אלא עמדו באמונתם לשאת את ארון הלויים ברית יקוק לעמד לפני יקוק לשרתו ולברך בשמו הכהנים, והוא נשיאת כפים עד היום הזה:

(ט) על-כן לא היה ללוי חלק ונחלה עם אחיו לפי שהובדלו לעבודת מזבח ואינן פנויים לחרוש ולזרוע יקוק הוא נחלתו נוטל פרס מזומן מבית המלך כאשר דבר יקוק אל הדין לך:

(י) ואנכי עמדתי בהר לקבל הלוחות האחרונות. ולפי שלא פירש למעלה כמה עמד בהר בעליה אחרונה זו, חזר והתחיל בה פנים הראשונים של לוחות הראשונות, מה הם ברצון אף אלו ברצון. אבל האמצעיים שעמדתי שם להתפלל עליכם היו בכעס ארבעים יום וארבעים לילה וישמע יקוק אלי גם בפעם ההוא לא יאבה יקוק השחיתך:

(יא) ויאמר יקוק אלי קום לך למסע לפני העם אף על פי שסרתם מאחרי וטעיתם בעגל, אמר לי (שמות לב, לד) לך נחה את העם ויבאו ויירשו את הארץ אשר נשבעתי לאבותם לתת להם: פ

מִי יִסְתַּוֵּף עַל־פְּנֵיהֶם בְּרַדְפָם אַחֲרֵיהֶם וַיִּאָבְדָם יְקֹנֶךָ עַד הַיּוֹם הַזֶּה: (ה)
וְאֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם בַּמִּדְבָּר עַד־בְּאֵכֶם עַד־הַמָּקוֹם הַזֶּה:

(יב) אֶרֶץ אֲשֶׁר־יִקְנֹךָ אֱלֹהֶיךָ הַרְשׁ אֹתָהּ וְהָלֵא אֶף כֹּל הָאֲרָצוֹת הַזֶּה
דורש, שנאמר (איוב לח, כו) להמטיר על ארץ לא איש, אלא כביכול אינו
דורש אלא אותה, ועל ידי אותה דרישה שדורשה, דורש את כל הארצות
עמה תמיד עיני יקוק אלהיך בָּהּ לראות מה היא צריכה ולחדש לה
גזרות, עתים לטובה עתים לרעה וכו', כדאינתא בראש השנה (יז ב)
מְרֻשֵׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרֵית שָׁנָה. מראש השנה נידון מה יהא בסופה: ס

(יג) וְהָיָה אִם־שָׁמַעַתְּ תִשְׁמְעוּ אֱלֹהֵי אֲשֶׁר אֲנִי מִצִּיחַ אֹתְכֶם הַיּוֹם
לְאַהֲבָה אֶת־יְקֹוֹךָ אֱלֹהֵיכֶם וְלַעֲבֹדוֹ בְּכָל־לִבְבְּכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם:

(יג) וְהָיָה אִם־שָׁמַעַתְּ תִשְׁמְעוּ וְהָיָה אִם־שָׁמַעַתְּ. והיה מוסב על האמור
למעלה (פסוק יא) למטר השמים תשתה מים. והיה אם שמעו תשמעו.
אם שמעו בישיב תשמעו בחדש. וכן (דברים ח, יט) והיה אם שכוח
תשכח, אם התחלת לשכוח סופך שתשכח כולה, שכן כתיב במגלה אם
תעזבני יום יומים אעזבך אֱלֹהֵי־מִצְרַיִם אֲשֶׁר אֲנִי מִצִּיחַ אֹתְכֶם הַיּוֹם
שיהיו עליכם חדשים, כאלו שמעתם בו ביום לְאַהֲבָה אֶת־יְקֹוֹךָ
אֱלֹהֵיכֶם שלא תאמר הרי אני לומד בשביל שאהיה עשיר, בשביל
שאקרא רב, בשביל שאקבל שכר. אלא כל מה שתעשו עשו מאהבה,
וסוף הכבוד לבוא. -

וְלַעֲבֹדוֹ בְּכָל־לִבְבְּכֶם עבודה שהיא בלב זו היא תפלה, שהתפלה
קרויה עבודה, שנאמר (דניאל ו, יז) אלהך די אנת פלח ליה בתדירא, וכי
יש פולחן בבבל, אלא על שהיה מתפלל, שנאמר (שם ו, יא) וכיון פתיחן
ליה וגו'. וכן בידוד הוא אומר (תהלים קמא, ב) תכון תפילתי קטרת לפניך
וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: ככל לזככס וככל נפשכס. והלא כבר הזהיר על כך
(דברים ו, ה) בכל לבבך ובכל נפשך, אלא אזהרה ליחיד אזהרה לצבור:

(יד) וְנִתְּתִי מִטְרָא־אֲרִצְכֶם עשיתם מה שעליכם, אף אני אעשה מה
שעלי בְּעֵתוֹ בְּלִילוֹת, שלא יטריחו אתכם. דבר אחר בעתו, בלילי
שבתות שהכל מצויין בבתיהם יוֹרְדָה היא רביעה הנופלת לאחר הזריעה,
שמרחה את הארץ ואת הזרעים וּמִלְקוֹשׁ רביעה היורדת סמוך לקציר
למלאות התבואה בקשיה. ולשון מלקוש, דבר המאחר, כדמתרגמין
(בראשית ל מב) והיה העטופים ללבן, לקישיא. דבר אחר לכך נקראת
מלקוש, שירודת על המלילות ועל הקשין וְאִסְפַּתְּ דְגָנְךָ וְתִירֶשְׁךָ
וַיִּצְהָרְךָ:

וְאִסְפַּתְּ דִּגְנְךָ. אתה תאספנו אל הבית ולא אויביך. כענין שנאמר (ישעי'
סב, ח - ט) אם אתן את דגנך וגו' כי מאספיו יאכלוהו, ולא כענין שנאמר
(שופטים ג) וְהָיָה אִם־זָרַע יִשְׂרָאֵל וְגו' וְעָלָה מִדְּבָר וְעָמְלָק וְגַם יְהוֹשָׁפָט
וְעָלָה עָלָיו):

(טו) וְנִתְּתִי עֹשֶׁב בַּשָּׂדֶךְ לְבִהֵמְתְּךָ שלא תצטרך להוליכה למדבריות.
דבר אחר שתהיה גוזז תבואתך כל ימות הגשמים ומשליך לפני בהמתך
ואתה מונע ירך ממנה שלשים יום קודם לקציר ואינה פוחתת מדגנה
וְאִכְלָתָ וְשִׁבְעָתָ. הרי זו ברכה אחרת, שתהא ברכה מצויה בפת בתוך
המעים:

(טז) הַשְּׂמֵרוֹ לָכֶם פֶּן־יִפְתָּה לְבַבְכֶם כִּי־וּן שִׁתְּהוּ אֹכְלִים וּשְׂבִיעִים, השמרו
לכם שלא תבעטו, שאין אדם מורד בהקב"ה אלא מתוך שביעה, שנאמר
(להלן ח, יב - יד) פן תאכל ושבעת ובקרך וצאנך ירביון, מה הוא אומר
אחריו, ורם לבבך ושכחת וְסִרְתָּם וְעַבְדְּתָם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וּסְכַחַס.
לפרוש מן התורה, ומתוך כך ועבדתם אלהים אחרים. שכיון שאדם פורש
מן התורה הולך ומדבק בעבודה זרה. וכן דוד אמר (שמואל א' כו, יט) כי
גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד וגו', ומי אמר לו כן,
אלא כיון שאני מגורש מלעסוק בתורה, הריני קרוב לעבוד אלהים
אחרים. אֲלֵהִיס אַחֲרֵיהֶם. שהם אחרים לעובדיהם, צועק אליו ואינו עושהו,
נמצא עשוי לו כנכרי וְהִשְׁתַּחֲוִיתָם לָהֶם:

(ו) וְאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָתוֹ וְלִאֲבִירָם בְּנֵי אֵילָאִב בְּרִדְאוֹבֵן אֲשֶׁר פָּצְתָה הָאָרֶץ
אֶת־פִּיהָ וַתִּבְלַעֵם וְאֶת־בְּתִיחֶם וְאֶת־אֶהֱלִיחֶם וְאֶת־כְּלֵי־הַיְקוֹם אֲשֶׁר
בְּרַגְלֵיהֶם זֶה מְמוֹנוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁמִּעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו בְּקֶרֶב כְּלֵי־יִשְׂרָאֵל.
כל מקום שהיה אחד מהם בורח, הארץ נבקעת מתחתיו ובלועתו, אלו
דברי רבי יהודה. אמר לו רבי נחמיה, והלא כבר נאמר (במדבר טז לב)
ותפתח הארץ את פיה, ולא פיותיה. אמר לו, ומה אני מקיים בקרב כל
ישראל. אמר לו שנעשית הארץ מדרון כמשפך, וכל מקום שהיה אחד
מהם [בורח] היה מתגלגל ובא עד מקום הבקיעה:**

(ז) כִּי עֵינֵיכֶם הִרְאִיתֶם מוֹסָב עַל מִקְרָא הָאִמּוֹר לַמַּעֲלָה (פסוק ב) כִּי לֹא
אֵת בְּנֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ וְגו', כִּי אִם עִמְכֶם אֲשֶׁר עֵינֵיכֶם הִרְאוּ וְגו' אֶת־
כְּלֵי־מַעֲשֶׂה יְקוֹךָ הַגָּדֹל אֲשֶׁר עָשָׂה:

(ח) וְשִׁמְרָתֶם אֶת־כְּלֵי־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶיךָ הַיּוֹם לְמַעַן תִּחְזְקוּ וּבְאֵתֶם
וְיִרְשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתֶם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: (ט) וְלִמַּעַן תִּאָּרְיֵבוּ
יָמִים עַל־הָאָדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְקוֹךָ לְאַבְתִּיבֶם לְתֵת לָהֶם וְלִזְרַעֵם אֶרֶץ
יְבֵת חֶלֶב וְדָבָשׁ: ס

*

שני

(י) כִּי הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתָהּ בְּאִשְׁמָה לְרִשְׁתָּהּ לֹא כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הִיא אֲשֶׁר
יִצְאֲתֶם מִשָּׁם אֲשֶׁר תִּזְרַע אֶת־זֶרְעוֹ וְהִשְׁקִיתָ בְּרַגְלְךָ בְּגֵן הַיָּדֵק:

(י) כִּי הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתָהּ בְּאִשְׁמָה לְרִשְׁתָּהּ לֹא כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הִיא

לֹא כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הִיא. אלא טובה הימנה. ונאמרה הבטחה זו לישראל
ביציאתם ממצרים, שהיו אומרים שמא לא נבוא אל ארץ טובה ויפה כזו.
יכול בגנותה הכתוב מדבר, וכך אמר להם, לא כארץ מצרים היא, אלא
רעה הימנה, תלמוד לומר (במדבר יג, כב) וחברון שבע שנים נבנתה וגו'
(לְפָנַי לְצֹן מִצְרַיִם), אדם אחד בנאן, וחם בנה צוען למצרים בנו, וחברון
לכנען. דרך ארץ אדם בונה את הנאה ואחר כך בונה את הכעור,
שפסולתו של ראשון הוא נותן בשני. ובכל מקום החביב קודם, הא למדת
שחברון יפה מצוען.

ומצרים משובחת מכל הארצות, שנאמר (בראשית יג, י) כגן ה' כארץ
מצרים, וצוען שבח מצרים היא, שהיתה מקום מלכות, שכן הוא אומר
(ישעיה ל, ד) כי היו בצוען שריו. וחברון פסולתה של ארץ ישראל, לכך
הקצוה לקבורת מתים, ואף על פי כן היא יפה מצוען. ובמסכת כתובות
(ק"ב א) דרשו בענין אחר, אפשר אדם בונה בית לבנו הקטן ואחר כך
לבנו הגדול, אלא שמבונה על אחד משבעה בצוען.-

אֲשֶׁר יִצְאֲתֶם מִשָּׁם אפילו ארץ רעמסס [וארץ גושן] אשר ישבתם בה
והיא במיטב ארץ מצרים שנאמר (בראשית מז, יא) במיטב הארץ וגו',
אף היא אינה כארץ ישראל אֲשֶׁר תִּזְרַע אֶת־זֶרְעוֹ וְהִשְׁקִיתָ בְּרַגְלְךָ אֶרֶץ
מצרים היתה צריכה להביא מים מנילוס ברגלך ולהשקותה וצריך אתה
לנדד משנתך ולעמול, והנמוך שותה ולא הגבוה, ואתה מעלה המים מן
הנמוך לגבוה. אבל זו (פסוק הבא) למטר השמים תשתה מים, אתה ישן
על מטתך, והקב"ה משקה נמוך וגבוה, גלוי ושאינו גלוי כאחת כְּגֵן
הַיָּדֵק. שאין די לו בגשמים ומשקין אותו ברגל ובכתף:

(יא) וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתֶם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ אֶרֶץ הָרִים וּבִקְעוֹת
משובח ההר מן המישור, שהמישור - בבית כור אתה זורע כור, אבל
ההר - בבית כור ממנו חמשת כורין, ארבע מארבע שפועין, ואחד
בראשו. וּבְקַעוֹת. הן מישור לְמִטְרַת הַשָּׁמַיִם תִּשְׁתַּדְּמִים:

רחום, הוא גומל חסדים ואתה גמול חסדים וְלִדְבָקָהּ בּוֹ. אפשר לומר כן, והלא אש אוכלה הוא, אלא הדבק בתלמידים ובחכמים ומעלה אני עליך כאלו נדבקת בו:

(כג) וְהוֹרִישׁ יְקוֹק אֶת־כְּלֵה־הַגִּזְיִים הָאֵלֶּה מִלְּפָנֶיכֶם עֲשִׂיתֶם מַה שְּׁעֲלִיכֶם, אף אני אעשה מה שעלי וְיִרְשָׁתֶם גִּזְיִים גְּדֹלִים וְעֲצָמִים מִכֶּם. אתם גבורים, והם גבורים מכם, שאם לא שישאל גבורים, מה השבח שמשבח את האמוריים לומר ועצומים מכם, אלא אתם גבורים משאר אומות והם גבורים מכם:

(כד) כְּלֵה־הַמְּקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ פְּרִירְגְלֶיכֶם בּוֹ לְכֶם יִהְיֶה מְדֻמְדָּר וְהַלְכָנוּן מְדֻמְדָּר נְהַר פְּרַת וְעַד הַיַּם הָאֲחֵרוֹן יִהְיֶה גְבֻלְכֶם:

(כה) לֹא־יִתְיַצַּב אִישׁ בְּפָנֶיכֶם אִין לִי אלא איש, אומה ומשפחה ואשה בכשפיה מנין, תלמוד לומר לא יתיצב מכל מקום. אם כן מה תלמוד לומר איש, אפילו כעוג מלך הבשן פְּחַדְכֶם וּמִוֶּרְאֵיכֶם יִתְּנוּ יְקוֹק אֱלֹהֵיכֶם עַל־ פְּנֵי כְלֵה־אֶרֶץ אֲשֶׁר תִּדְרֹכְכֶם פַּחַדְכֶם וּמוֹרָאכֶם. והלא פחד הוא מורא, אלא פחדכם על הקרובים ומוראכם על הרחוקים. פחד לשון בעיית פתאום, מורא לשון דאגה מימים רבים כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר לְכֶם. והיכן דבר, (שמות כג, כז) את אימתי אשלח לפניך וגו': ס

כללי העריכת: ההדגשה בפסוק היא של דיבור המתחיל ברש"י. * כשיש דיבור ארוך ברש"י, הוא לא שולב בתוך הפסוק אלא נכתב בסופו, אחרי הפסוק (ומסומן ע"י כוכבית*). * כשיש על פסוק אחד ביאורי רש"י קצרים וארוכים, בד"כ הקצרים שולבו בתוך הפסוק, והארוכים נכתבו בסופו, אחרי הפסוק (ומסומנים ע"י כוכבית*).

לעיתים לצורך הרצף שולבו הדיבורים ברש"י כסדר הפסוק, גם כשנדפס בחומשים קודם הדיבור על סוף הפסוק ואח"כ הדיבור על תחילתו, במקרה כזה זה סומן ב- ** בסוף הפסוק. כמו"כ מטבעו של הרש"י המשולב עלולים להיות שינויים קלים בדיבור המתחיל (כגון פתיחת וגו') או במקומו. את הכללים בהרחבה ניתן לראות במבוא לגליון פרשת בראשית.

כל הזכויות שמורות. ©

ניתן להשיג את הגליון (וכן גליונות קודמים) במאגר העלונים הממוחשב של 'דרשו'.

מהדורת כתב כס"י - ניתן להשיג במערכת שבת'י בקול הלשון.

וכן ניתן להשיג במייל - 2711526@GMAIL.COM

יש מהדורה בכתב גדול יותר - להשיג במייל הנ"ל

הארות הערות ותיקוני טעויות יתקבלו בברכה 05276-13331

ישי"ב להרה"ג דוד היינמן שליט"א על סיועו בעריכת הגליון

(יז) וְחָרָה אֶף־יְקוֹק בְּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יְהִי מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ אף מה שאתה מוביל לה, כענין שנאמר (חגי א, ו) זרעתם הרבה והבא מעט וְאֲבִדְתֶם מִהֲרָה מֵעַל הָאֶרֶץ הַטְּבָה אֲשֶׁר יְקוֹק נָתַן לְכֶם:

ואנלנתם מהרה. על כל שאר היסורין אגלה אתכם מן האדמה, שגרמה לכם לחטוא. משל למלך ששלח בנו לבית המשתה והיה יושב ומפקידו אל תאכל יותר מצרכך שתבא נקי לביתך, ולא השגיח הבן ההוא, אכל ושתה יותר מצרכו והקיא וטנף את כל בני המסיבה. נטלוהו בידי וברגליו זרקוהו אחורי פלטיין:

מהרה. איני נותן לכם ארכא. ואם תאמרו והלא נתנה ארכא לדור המבול, שנאמר (בראשית ו, ג) והיו ימיו מאה ועשרים שנה, דור המבול לא היה להם ממי ללמוד, ואתם יש לכם ממי ללמוד:

(יח) וְשִׁמְתֶם אֶת־דְּבָרֵי אֱלֹהִים עַל־לִבְכֶם וְעַל־נַפְשֵׁיכֶם וְקִשְׁרֹתֶם אֹתָם לְאוֹת עַל־יְדֵיכֶם וְהָיוּ לְטוֹטְפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם. אף לאחר שתגלו היו מצויינים במצות, הניחו תפילין, עשו מזוזות, כדי שלא יהיו לכם חדשים כשתחזרו. וכן הוא אומר (ירמיה לא, כ) הציבי לך ציונים:

(יט) וְלִמְדַתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם מִשְׁעָה שֶׁהֵבֵן יוֹדֵעַ לְדַבֵּר, למדהו תורה צוה לנו משה (להלן לג ד), שיהא זה למוד דבורו. מכאן אמרו, כשהתינוק מתחיל לדבר אביו מסיח עמו בלשון הקודש ומלמדו תורה, ואם לא עשה כן הרי הוא כאלו קוברו, שנאמר ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם וגו' (ראה פס' כא) בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשִׁבְתְּךָ וּבְקוּמְךָ:

(כ) וְכִתְבֹתֶם עֲלֵי־מְזוֹזוֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ:

(כא) לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וְיָמֵי בְנֵיכֶם אם עשיתם כן ירבו, ואם לאו לא ירבו, שדברי תורה נדרשין מכלל לאו הן, ומכלל הן לאו על הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְקוֹק לְאַבְתְּיֶיכֶם לְתַתּ לָהֶם לַתַּת לְכֶם אין כתיב כאן, אלא לתת להם, מכאן נמצינו למדים תחיית המתים מן התורה כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־ הָאֶרֶץ: ס

*

שביעי ומפטיר

(כב) כִּי אִם־שָׁמַר תִּשְׁמְרוּן אִזְהַרְתֶּם שְׁמִירוֹת הַרְבֵּה לְהַזְהֵר בְּתַלְמוּדוֹ שֶׁלֹא יִשְׁתַּכַּח אֶת־כְּלֵה־הַמְּצוּה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצוּה אֶתְכֶם לְעֲשׂוֹתָהּ לְאֵהָרָה אֶת־יְקוֹק אֱלֹהֵיכֶם לְלַכֵּת בְּכָל־דְּרָכָיו הוּא רָחוּם וְאֵתָה תֵּהָא